

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

УДК 303.1

DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2023-2-1>**Конохова З.П.**кандидат економічних наук, доцент,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»**Konokhova Zoya**

National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute»

**ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ
ОРГАНІЗОВАНOSTІ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ****INFORMATIZATION AS A CLERK OF THE PROMOTION
OF THE ORGANIZATION OF THE ECONOMIC SYSTEM**

Статтю присвячено дослідженню впливу інформатизації суспільства на структуру та організацію економічної системи. Розглянуто поняття складу економічної системи, її структури та організації, звернено увагу на залежність між кількістю та напрямком зв'язків в економічній системі та ступенем її організованості. Розглянуто сутність поняття організації як властивості системи та як процесу. Підкреслюється, що збільшення кількості зв'язків в економічній системі є умовою набуття нею нових якостей, які характеризують систему як більш упорядковану, організовану, тобто таку, поведінка якої є більш передбачуваною. Підкреслено, що вибухоподібне збільшення кількості інформації та розвиток засобів забезпечення інформаційних процесів змінює структуру економічної системи, форми її організації, принципи взаємодії економічних суб'єктів та організаційні форми бізнес-одиниць. Наразі це проявляється у спрощенні структури фірм, поступовій заміні вертикальних відносин горизонтальними, створенні платформних форм бізнесу і вимагає зміни методів державного регулювання бізнес-одиниць та принципів оподаткування їхньої діяльності.

Ключові слова: економічна система, структура системи, організованість системи, інформатизація, транзакційні витрати, цифрові бізнес-платформи.

The article is devoted to the study of the impact of informatization of society on the structure and organization of the economic system. An overview of the areas of information society, information economy, and knowledge economy was carried out. On the basis of this review, it was concluded that the informatization of economic and social processes has a significant impact on the forms of communication between economic entities, interconnected with the emergence of new types of business, new technologies. But the impact of informatization on the structure and organization of the economic system has hardly been studied. The concept of the composition of the economic system, its structure and organization is considered, it is emphasized that the properties of the system largely depend on the characteristics of its elements, but are not completely determined by them. The essence of the main functions, which perform connections between the elements of the economic system: system-forming, specifying and vital, is determined. Attention is paid to the dependence between the number and direction of connections in the economic system and the degree of its organization. The essence of the concept of organization as a property of a system and as a process is considered. It is emphasized that the increase in the number of connections in the economic system is a condition for it to acquire new qualities that characterize the system as more orderly and organized. A more organized system is seen as one whose behavior is more predictable. The article examines the components of the information process and their list, which is characteristic of various economic systems. It is emphasized that the explosive increase in the amount of information and the development of means of ensuring information processes changes the structure of the economic system, the forms of its organization, the principles of interaction of economic subjects and the organizational forms of business units. It is noted that the main consequence of informatization processes is the reduction of transformation costs, which is the reason for changing the organization of the system and its elements. The main manifestations of the reduction of transformation costs are considered: simplification of the structure of firms, gradual replacement of

vertical relations with horizontal ones, creation of platform forms of business. These transformations are considered to require changes in the methods of state regulation of business units and the principles of taxation of their activities.

Key words: economic system, system structure, system organization, informatization, transaction costs, digital business platforms.

Сучасна економіка характеризується не тільки великим обсягом інформації, яку потрібно узяти до уваги, ухвалюючи те чи інше економічне рішення, а й швидким розвитком засобів забезпечення інформаційного процесу, який, своєю чергою, вимагає змін в організації економічної системи.

Постановка проблеми полягає у необхідності дослідження впливу сукупності «інформація – інформаційно-комунікаційні технології» на характеристики економічної системи, процеси, які забезпечують її функціонування та чинники розвитку. Зв'язок вказаної проблеми з важливими науковими чи практичними завданнями проявляється у тому, що збільшення кількості інформації та розвиток засобів забезпечення інформаційного процесу (генерації, переробки, зберігання, передавання та використання інформації) мають суттєвий вплив на форми комунікацій суб'єктів економічних процесів, а, отже, на структуру та ступінь організованості економічної системи, що вимагає зміни принципів управління нею.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Категорія «інформація» досліджується науковцями з середини ХХ сторіччя після виходу у світ книг Н. Вінера «Кібернетика, або управління та зв'язок у тваринному та машині» та К. Шеннона «Математична теорія зв'язку». Розглядаються різні аспекти інформації – її власні та економічні властивості, зв'язок інформації з характеристиками системи, вплив кількості інформації на темпи еволюції системи і т. ін.

Концепція інформаційного суспільства, в якому інформація перетворюється на основний ресурс, а індустрія знань є домінуючим сектором економіки, розробляється у декількох напрямках.

1. Концепція постіндустріального суспільства. Це суспільство, в економіці якого пріоритет переходить від переважного виробництва товарів до виробництва послуг, використовуються нові фактори виробництва – інформація, результати наукових досліджень, система освіти тощо. Дж. Белл, Д. Рісмен, Дж. Гейлбрейт, Г. Кан та ін.

2. Концепція інформаційного суспільства. Це суспільство, у якому особливу цінність має інформація, а також всі необхідні засоби її переробки та розподілу. У цій галузі працю-

вали такі вчені як М. Кастельс, Дж. Стіглер, Т. Умесао, М. Порат, І. Масуда та ін.

3. Концепція економіки, що базується на знаннях. Знання постає як головний ресурс суспільного розвитку, економічний продукт, базис економічної діяльності, базис розвитку інформаційних технологій. У цій сфері класиками є Ф. Махлуп, П. Дракер, Т. Сакайя, Д. Ходжсон та ін.

4. Концепція мережевої економіки. Відповідно до цієї концепції, нова економіка, перш за все, характеризується витісненням ієрархічних структур в економіці плоскими. Кевін Келлі в роботі «Нові правила для нової економіки» сформулював ряд особливостей «мережевої економіки» [1].

Проблемам формування цифрової економіки і трансформаційним процесам в структурі економічних відносин, що відбуваються під її впливом, значну увагу приділили вітчизняні та іноземні дослідники, зокрема К.В. Ковтонюк, А.І. Гулей, Б.О. Язлюк, С.А. Гулей, К.Ф. Ковальчук, Л.М. Бандоріна, К.О. Удачина. Дон Тапскотт ще майже 30 років тому зауважував, що цифрова економіка пояснює взаємозв'язок між новою економікою, новими видами бізнесу, новими технологіями, і те, як при цьому один компонент приводить до виникнення іншого [2].

Наразі дуже цікавими є дослідження Л.Є. Довгань та І.П. Малик інституційних аспектів розвитку інформаційної економіки [3]. Спроба аналізу зв'язку між інформацією та інституційною структурою суспільства здійснена Куртом Допфером [4]. Загалом сучасні дослідження мають більш соціологічний характер, а в економічних працях переважно аналізується вплив зміни обсягу інформації на режим функціонування економічної системи.

Невирішеною частиною зазначеної загальної проблеми є те, що збільшення обсягів інформації, розвиток засобів її генерування, збереження, передавання та використання розглядаються лише як чинники еволюції форм та методів комунікації у суспільстві і не аналізується їхній вплив на структуру та організацію економічної системи.

Метою статті є дослідження впливу процесу інформатизації суспільства на структуру та організацію економічної системи, її характеристики, зокрема, ступінь її організованості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Внутрішній устрій будь-якої системи, у тому числі економічної, являє собою єдність її складу, структури та організації. Склад системи – це сукупність всіх елементів, з яких складається система. Елемент – найменша складова системи, яка далі не розкладається при даному способі розчленування. Склад характеризує багатство елементів системи, їхню різноманітність.

Властивості системи багато в чому залежить від її складу. Але навіть системи, що мають однаковий склад, нерідко мають різні властивості, оскільки елементи систем по-перше, мають різну внутрішню організацію, а по-друге, по-різному взаємопов'язані. Тому в теорії систем є дві додаткові характеристики: структура системи та її організація.

Структура системи – це сукупність зв'язків між елементами системи, які забезпечують її цілісність. Під організацією розуміють внутрішню впорядкованість елементів цілого, а також сукупність процесів, що ведуть до встановлення взаємозв'язків між окремими частинами системи.

Під зв'язком розуміються будь-які стійкі взаємовідносини між частинами системи. Зв'язок – це взаємне обмеження об'єктів, їхньої поведінки, що створює залежність між ними, обмін речовиною, енергією, інформацією. Зв'язки виконують у системі кілька функцій, найважливішими з них є системоутворююча, специфікуюча та вітальна.

Системоутворююча функція полягає у тому, що зв'язки виступають основою архітекtonіки системи, забезпечують взаємодію елементів, їх взаємний вплив, участь у загальносистемних процесах.

Специфікуюча функція: зв'язки задають конкретні властивості системи, її специфіку. Певний набір, характер, спрямованість та інші характеристики зв'язків системи визначають її властивості, функціональні можливості та потенціал розвитку. Наявність зв'язків між елементами веде до виникнення у цілісної системи нових властивостей (емерджентність), які не притаманні елементам, якщо розглядати їх ізольовано один від одного.

Вітальна функція зв'язків полягає у тому, що вони забезпечують життєдіяльність системи, підтримують обмін системи з навколишнім середовищем. Зміни у зв'язках зумовлюють характеристики різних етапів розвитку системи.

Зв'язки є найважливішою системною характеристикою. Можна з упевненістю стверджувати, що більшим числом зв'язків характеризується система, то вона складніше, тим більше можливостей для її високої організації.

Організація, окрім того, що являє собою об'єднання людей, які сукупно реалізують певну програму або мету та діють на основі певних правил і процедур – механізмів функціонування, може розглядатися у двох аспектах.

Як властивість системи – це внутрішня упорядкованість, узгодженість взаємодії більш чи менш диференційованих та автономних частин цілого, яка обумовлена його будовою. Чим більш впорядкована структура системи, тим вища її організованість, тим вищим є рівень організації системи.

Як процес – це сукупність процесів або дій, що ведуть до утворення та удосконалення взаємозв'язків між частками цілого (підвищення ступеня організованості системи). З процесуальної точки зору система та її структура перебувають у безперервному процесі набуття нових якостей. Нові властивості знаходять прояв у зміні форм взаємодії елементів окремих структур та структур різних рівнів.

Організованість, упорядкованість системи може виражатись і у її здатності визначати свою перспективу, своє майбутнє. Чим безладніша система, тим більше залежить її перспектива від випадкових факторів (внутрішніх та зовнішніх). Підвищення упорядкованості означає збільшення залежності між факторами, що визначають поведінку (стан) системи. Щодо зовнішніх випадкових факторів це означає наявність у системі можливостей встановлення відповідності між властивостями середовища та функціями системи.

Отже, міру організованості можна розглядати як потенційну міру передбачуваності майбутнього системи, кількісну характеристику можливості передбачення стану (поведінки) системи. Зростання організованості свідчить про те, що система перебуває у стадії розвитку. Стабільність рівня організованості є характерною для систем, що функціонують, не змінюючи своїх масштабів та властивостей. Зниження рівня організованості передбачає, що система перебуває у стадії регресування. Найбільш високий рівень регресування характерний для катастрофічної дезорганізації системи.

Будь-яка більш-менш складна економічна система в процесі свого функціонування споживає і виробляє великий обсяг інформації. Механізми кооперування людей в економічній системі на усіх рівнях працюють завдяки використанню комунікаційних засобів, які забезпечують отримання, збереження, передавання та використання певних обсягів інформації.

В узагальненому вигляді інформаційний процес в системі відбувається у вигляді послідовно пов'язаних складових, зокрема таких:

- формування вихідного сигналу «елементом-джерелом» або «елементом – транслятором»;
- визначення конкретного адресата для кожного вихідного сигналу;
- проходження сигналу каналами зв'язку;
- сприйняття сигналу елементом – «споживачем» або «елементом – ретранслятором»;
- реагування сприймаючого елемента на отриманий сигнал;
- наступна передача сигналу сприймаючим елементом (рефлексивним, рецептором, ефектором), що є власне початком нового циклу інформаційного процесу [5].

У доринкових (безпосередньо суспільних натуральних) господарствах внутрішня впорядкованість забезпечувалася за рахунок їх малих масштабів, обмежених розміром роду, племені, сім'ї. Такі первісні економічні системи (або їхні провісники) мали найпростішу (але вже ієрархічну) структуру, що формувалась невеликою кількістю елементарних зв'язків, були слабоорганізованими та дуже залежними від властивостей оточуючого середовища. Процес виробництва легко контролювався, невеликі обсяги інформації передавалися через особисті контакти членів громади, здійснювався прямий розподіл продуктів. Таким чином, організація будувалася на основі повної інформації про потреби і виробничі можливості. Інформаційний процес у такій системі має гранично просту структуру та практично не використовує елементи-ретранслятори.

Розвиток товарного господарства призвів до поглиблення поділу праці, ускладнення форм і процесів кооперування економічних суб'єктів. За умов, наближених до досконалої конкуренції, ринки характеризувались високим ступенем хаотичності, їхній стан був вкрай нестійким та непрогнозованим. Процеси концентрації та централізації капіталу призвели до формування олігопольно-монополістичних економічних утворень, які змінили структуру ринків, а подекуди замінили їх, зробивши характеристики ринків керованими та прогнозованими.

Процес поглиблення поділу праці, ускладнення форм і процесів кооперування економічних суб'єктів призвели до вибухоподібного збільшення кількості зв'язків між ними, які є каналами передавання необхідної інформації. Таким чином, збільшення кількості інформації, яка використовувалась економічними суб'єктами, викликала ускладнення самого інформаційного процесу, певним чином інституціонувала його: з'явилися види бізнесу, які реалізують функцію ретранслятора, тобто мають предметом саме інформацію – її зна-

ходять, обробляють, аналізують, продають та забезпечують тим самим ухвалення певних бізнесових рішень. Сформувалась також можливість отримання бюрократичним апаратом держави квазірентного прибутку, джерелом якого є створення обмеженого доступу до законодавчих документів та підзаконних актів, їхня складність та наявні у них протиріччя (але це – предмет окремого дослідження).

Наразі збільшення кількості зв'язків в економічній системі стимулює розвиток засобів здійснення інформаційних процесів, формує мережеву структуру, яка набуває самостійної цінності (своєрідний варіант відомого закону Меткалфа) і підвищує комунікаційну спроможність економічної системи. Інформація розвивається слідком за розвитком системи, система, розвиваючись, збільшує кількість інформації, якою оперує, та провокує винайдення сучасних засобів здійснення інформаційного процесу. Нові форми, принципи діяльності, підсистеми, взаємозв'язки та відносини в економічній системі викликають зміни в інформації, її змісті, формах отримання, переробки, передавання використання. Ці процеси не тільки ускладнюють структуру економічної системи, а й підвищують рівень її організованості, передбачуваності та керованості.

У сучасній економіці відбуваються два взаємопов'язаних процеси: перший – формування та розвиток специфічної галузі, що забезпечує виробництво, оброблення, зберігання і розповсюдження інформації і знань та засобів для цього процесу; другий – впровадження результатів першого у бізнес, уряд, приватне життя, тобто, їхня інформатизація, яка призводить до створення інформаційного суспільства та інформаційної економіки.

Закон України "Про Національну програму інформатизації" від 04.02.1998 N 74/98-ВР визначає сутність інформатизації як сукупність взаємопов'язаних організаційних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, що спрямовані на створення умов для задоволення інформаційних потреб громадян та суспільства на основі створення, розвитку і використання інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій, які побудовані на основі застосування сучасної обчислювальної та комунікаційної техніки.

Останнім часом дослідники виділяють порядок з інформатизацією економіки її цифровізацію. Деякі з них вважають ці поняття такими, що мають різні сфери реалізації [6–8].

Але, розуміючи технічний бік питання, ми розглядаємо інформатизацію як більш широку категорію порівняно з цифровізацією.

Інформатизація охоплює інформаційні процеси різних типів, а не лише ті, що стосуються оцифрованої, дискретної інформації. Таким чином, цифровізація – це сучасний етап розвитку інформатизації, що відрізняється переважним використанням цифрових технологій створення, оброблення, передавання, зберігання та візуалізації інформації, що зумовлене виробленням і широким використанням (у тому числі за рахунок підвищення економічної і фізичної доступності) нових технічних засобів та програмних рішень.

Зауважимо, що інформатизація економіки не обмежується лише впровадженням інформаційних технологій, а активно впроваджує в життя нові бізнес-моделі. Фактично, процес інформатизації економічної сфери являє собою створення можливостей для доступу до всесвітніх масивів інформації та забезпечення безперешкодної комунікації між економічними суб'єктами. Обмін інформацією є необхідною умовою як процесів організації, так і самоорганізації системи: інформація забезпечує порядок, комунікація є творення з безладу порядку, чи, принаймні, збільшення ступеня впорядкованості, порівняно з тією, яка існувала до отримання певного сповіщення.

Аналізуючи основні прояви впливу інформатизації на організацію економічної системи, насамперед, зазначимо, що спрощення доступу до всесвітніх масивів інформації має один загальносистемний наслідок, який полягає у тому, що витрати на отримання потрібної інформації зменшуються. А витрати на пошук, оброблення та аналіз інформації є, як відомо, складовими транзакційних витрат, розмір яких визнається важливим чинником при визначенні масштабу організації, її структури, бізнес-процесів, що вона виконує, та, навіть, самого факту її існування. Тому суттєве зменшення витрат на комунікації та отримання необхідної інформації змінює структуру економічної системи, принципи її організації і, звісно, принципи управління нею.

Перш за все, зниження транзакційних витрат призводить до змін у структурі та способах організації діяльності бізнесових структур, а саме – до спрощення внутрішньої структури фірми, оскільки з неї виводиться частина бізнес-процесів. Ще Р. Коуз пов'язував існування фірм з тим, що рівень транзакційних витрат в середині них нижчий, ніж при реалізації аналогічних за змістом зв'язків через ринковий механізм [9, с. 12]. Тому за умов загального зменшення транзакційних витрат фірма повністю концентрується на бізнес-процесі, який є ключовим для забезпечення її конкурентної переваги; решту доручає стороннім агентам. Таким

чином, фірма поступово замінює вертикальні ієрархічні відносини горизонтальними партнерськими. Вона стає організатором мережі, координуючи діяльність її учасників, спрямовану на ефективне створення товару.

На основі створеної мережі з часом може бути сформована цифрова платформа, що вже є проявом зміни організаційної структури певної галузі, а згодом – системи у цілому.

Цифрова платформа – це інтегрована інформаційна система, що забезпечує багатосторонні взаємодії користувачів з обміну інформацією та цінностями, наслідком яких є зниження загальних транзакційних витрат, оптимізація бізнес-процесів, підвищення ефективності ланцюжків поставок товарів та послуг. Напевно, не варто дивуватися, що список міжнародних брендів, що найбільш динамічно зростають, очолюють компанії – платформи. У 2014 р. три з п'яти найбільших компаній світу за рівнем інвестиційної привабливості – Apple, Google та Microsoft – використали платформну бізнес-модель. Google дебютувала як відкрите акціонерне товариство 2004 р. Apple мало не збанкрутувала кількома роками раніше, коли ще використовувала закриту бізнес-модель, а не модель платформи. Сьогодні такі гіганти ринку, як Walmart, Nike або John Deere, GE та Disney, теж прагнуть освоїти платформний підхід до бізнесу. Він стає все більш впливовим у світовій економіці.

Сценарій цифрової трансформації ринку в процесі формування та функціонування платформи у більшості випадків є наступним.

1. ІТ компанія створює комунікаційну платформу для учасників певного ринку та забезпечує її базовими сервісами, які дозволяють оптимізувати кількість транзакцій та витрати користувачів.

2. Інструмент продається умовно безкоштовно виробникам, споживачів залучають за рахунок мультимедіального маркетингу. Як правило застосування інструмента починається у вузьких сегментах або нішах (так, Facebook народився як мережа для спілкування студентів).

3. Виробники не розцінюють ІТ-стартапи як конкурентів та загрозу їхньому бізнесу і досить легко допускають їх у свій ланцюжок створення доданої вартості, вважаючи їхню роль у цьому ланцюжку не критичною. Водночас виробники, входячи на платформу, позбавляються посередників, тим самим збільшуючи маржинальну доходність бізнесу.

4. Зі збільшенням потужності активної спільноти учасників починає діяти закон Метклафа, і ведення бізнесу з використанням платформи стає мейнстримом. Незабаром майже всі учас-

ники ринку переходять на платформу (або конкуруючі платформи).

5. Маючи інформацію, контролюючи попит та фактично володіючи монополією на цифрову інфраструктуру ринку, власники платформи починають контролювати ринок, впливаючи на ціноутворення, способи постачання товарів та послуг, захоплюючи ланцюжок створення доданої вартості.

6. Зрештою, власники платформ у міру накопичення капіталу, інтегрують постачальників та виробників різних рівнів, таким чином цифрова монополія може стати фізичною (приклад – платформа Amazon, яка стала не тільки глобальним маркетплейсом величезної кількості товарів, а й виробляє свої комерційно успішні товари).

Наразі дослідники виділяють наступні види цифрових платформ:

- операційні (транзакційні), які полегшують проведення комерційних транзакцій між фізичними особами та організаціями (Amazon, eBay, Uber, Gett, Yandex);

- інноваційні, які є технологічною основою розробки продуктів і послуг (Android, iOS, Microsoft Windows);

- інтегровані, які поєднують можливості операційних та інноваційних платформ (Apple, Google);

- інвестиційні, що здійснюють збір прямих інвестицій в проекти виробничих підприємств, бізнесу, що діє, та стартапів (Kickstarter, IndieGoGo, BoomStarter) [10].

Наявність розвинутих цифрових платформ створює виклики для традиційного бізнесу: традиційний бізнес отримує очевидні переваги від використання цифрових платформ наразі, і при цьому сильно ризикує стратегічно, втрачаючи контроль над каналами збуту та потрапляючи у залежність від власників цифрових платформ.

Платформи перебирають на себе суттєву ринкову владу: просочуючись у бізнес-моделі ринкових гравців, власники цифрових платформ збільшують свій вплив та починають контролювати ланцюжки поставок, отримують додаткові важелі контролю за ціноутворенням і можуть впливати на співвідношення попиту та пропозиції за рахунок створення штучної асиметрії інформації.

Функціонування цифрових платформ є також певним викликом для держави. Держави зіткнулися з невідомою раніше моделлю контролю ринку, вони не бажають допустити цифрової монополізації ринків і одночасно хочуть використовувати цифрові платформи з метою розвитку економіки. Ключове завдання державного регулювання цієї сфери – знайти

управлінський баланс між стимулюванням розвитку національних цифрових платформ та регулювання їх діяльності на користь усіх груп користувачів.

Будь-яка відкрита інформаційна система еволюціонує так, що починаючи зі стану найбільшої ентропії (невизначеності) прагне спіралеподібно до актуалізації нових зв'язків та відносин, до організованості та порядку в системі у процесі взаємин із середовищем та перебудови структури з метою зменшення ентропії. Процес інформатизації реформує не тільки організаційну структуру економічної системи, а торкається навіть системоутворюючих її характеристик. Зокрема, це стосується відносин власності, які по суті своїй мають інформаційну природу. Відносини власності юридично та інституційно закріплюються у комплексі прав власності, розподіл та захист (специфікація) яких складає обов'язкову умову формування цілісної, життєздатної, ефективної економічної системи.

В інформаційній економіці власність можна розглядати як сукупність даних про режим доступу до обмежених ресурсів або благ, які оформлені у правові норми, сприймаються економічними суб'єктами і перетворюються у відповідну інформацію. Специфікація прав власності означає точне визначення суб'єкта та об'єкта власності, способу наділення нею та режиму використання. Інформація про результати цього визначення та покарання за спробу незаконного позбавлення власника об'єкта власності має бути доступною усім ринковим агентам. Спрощення доступу до такої інформації сприяє створенню стійкого економічного середовища, зменшуючи невизначеність і формуючи у індивідумів стабільні очікування щодо того, що вони можуть отримати в результаті своїх дій і на що можуть розраховувати у відносинах з іншими економічними агентами. Наслідки дій економічних суб'єктів є більш прогнозованими, це є ознакою більш високого рівня організованості системи.

Створення та використання сучасних інформаційно-комунікаційних систем та технологій знімає обмеження у переміщенні інформації від однієї національної економічної системи до іншої, формуючи так званій всесвітній інформаційно-економічний простір і забезпечуючи розвиток глобальних економічних процесів.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, з розгортанням інформаційних процесів економічні системи стають все більш "інформаційно-інтенсивними", все більш "дата-центрованими", що суттєво змінює характер, швидкість та вартість зв'язків між економічними суб'єктами як в середні національних економіч-

них систем, так і між ними. Це змінює не тільки структуру бізнес-одиниць, що є елементами системи, а й радикально переформатує зв'язки між ними, організаційну структуру системи, підвищує ступінь її організованості та стійкості.

Зміна організаційної структури економічної системи вимагає зміни форм та інструментів управлінського впливу держави на нові ринкові конструкції, що забезпечують розвиток та удосконалення економічної системи.

Список використаних джерел:

1. Kelly, K. *New Rules for the New Economy: 10 Radical Strategies for a Connected World*. Penguin Books, 2017. 336 p.
2. Tapscott, D. *The Digital Economy: Promise and Peril in the Age of Networked Intelligence*. McGraw-Hill, 1995. 342 p.
3. Довгань Л.Є., Малик І.П. Інституційні аспекти розвитку інформаційної економіки. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2013. № 10. С. 3–9.
4. Dopfer, K. Toward a theory of economic institutions: Synergy and path dependency. *Journal of Economic Issues*. 1991. № 2. P. 535–550.
5. Дудник І.М. Вступ до загальної теорії систем. 2010. URL: https://dut.edu.ua/uploads/l_1142_42884991.pdf (дата звернення: 02.05.2023).
6. Руденко М.В. Цифровізація економіки: нові можливості та перспективи. *Економіка та держава*. 2018. № 11. С. 61–65.
7. Чмерук Г.Г. Цифрова економіка як окремий сектор національної економіки держави. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство». 2019. № 27. С. 92–97.
8. Панасюк В.М. Інформатизація та цифровізація: тенденції та напрями розвитку в Україні. *Інтелект XXI*. 2020. № 1. С. 160–165.
9. Coase, R.H. *The Firm, the Market, and the Law*. University of Chicago Press, 2012. 226 p.
10. Дубель М.В. Особливості розвитку цифрових платформ та їх вплив на світову економіку. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2021. Випуск 7. С. 17–26.

References:

1. Kelly, K. (2017) *New Rules for the New Economy: 10 Radical Strategies for a Connected World*. Penguin Books, 336 p.
2. Tapscott, D. (1995) *The Digital Economy: Promise and Peril in the Age of Networked Intelligence*. McGraw-Hill, 342 p.
3. Dovgan L.Ye., Malyk I.P. (2013) Instytuticijni aspekty rozvytku informacijnoyi ekonomiky [Institutional aspects of information economy development] *Ekonomichnyj visnyk Nacionalnogo texnichnogo universytetu Ukrayiny «Kyivskij politexnichnyj instytut»*, no. 10. pp. 3–9.
4. Dopfer, K. (1991) Toward a theory of economic institutions: Synergy and path dependency. *Journal of Economic Issues*, no. 2, pp. 535–550.
5. Dudnyk I.M. (2010) Vstup do zagalnoyi teoriiy system [Introduction to the general theory of systems] Available at: https://dut.edu.ua/uploads/l_1142_42884991.pdf (accessed 02 May 2023).
6. Rudenko M.V. (2018) Cyfrovizaciya ekonomiky: novi mozhlyvosti ta perspektyvy [Digitalization of the economy: new opportunities and prospects]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 11, pp. 61–65.
7. Chmeruk G.G. (2019) Cyfrova ekonomika yak okremyj sektor nacionalnoyi ekonomiky derzhavy [Digital economy as a separate sector of the national economy of the state]. *Naukovyj visnyk Uzhgorodskogo nacionalnogo universytetu*, no. 27, pp. 92–97.
8. Panasyuk V.M. (2020) Informatyzaciya ta cyfrovizaciya: tendenciya ta napryamy rozvytku v Ukrayini [Informatization and digitalization: trends and directions of development in Ukraine]. *Intelekt XXI*, no. 1, pp. 160–165.
9. Coase R.H. (2012) *The Firm, the Market, and the Law*. University of Chicago Press, 226 p.
10. Dubel M.V. (2021) Osoblyvosti rozvytku cyfrovyyh platform ta yix vplyv na svitovu ekonomiku [Features of the development of digital platforms and their impact on the world economy]. *Tavrijskij naukovyj visnyk. Seriya: Ekonomika*. Vol. 7. Issue 7, pp. 17–26.